

NEDEN GIDA MÜHENDİSLERİ ODASI?

80'li yıllara kadar, Türkiye'nin tarım ürünleri bakımından dünyanın kendine yeten birkaç ülkesi içinde yer aldığı söylemini sanırım duymayan kalmamıştır. Miras yoluyla toprakların bölünmesi, tarım alanlarının yerleşime açılması, çiftçilerin yeterli örgütlülüğe kavuşamaması, teknolojinin yaygınlaştırılmaması, destekleme alımları ve subvansiyon politikalarındaki dalgalanmalar, verimlilik adına yeterli AR-GE çalışması yapılmaması, yatırımların yoğunlaşmasına koşut olarak kırsal alandan kentlere göçün artması gibi nedenler, ülke tarım ve hayvancılığını birçok üçüncü dünya ülkesinin gerisinde bıraktı. Nüfus artış hızı %2.5 düzeyine seyreden bir ülkede tarım ve hayvancılık üretiminin görece olarak gittikçe azalması, dahası zaman zaman negatif büyümesi, ülkeyi belli başlı tarım ve hayvancılık ürünleri dışalımıcısı konumuna getirdi.

Bunun böyle olmasında tarım ve hayvancılıkla ilgili kuruluşların yukarıda sayılan sorunlara yeterince çözüm üretememesinin payı büyüktür kuşkusuz. Yetkili kuruluşların, sorunları aşılmasına yönelik önlemler almak yerine kendi sorumluluk alanları dışına yönelmeleri, varolan sorunların daha da artmasına neden olmaktadır.

Her ne kadar kaliteli ve sağlıklı gıda maddesi üretimi, kaliteli ve sağlıklı hammaddeden geçiyorsa, günümüzde gelişmişliğin göstergelerinden biri, belki de en önemlisi, sanayi üretimine ilişkin verilerdir. Çelişki gibi görünse de son yıllarda tarım ve hayvancılığın küçülmesine ve her türlü yasal olumsuzluğa karşın, gıda sanayi büyümenin işaretlerini ortaya koymaktadır. Gıda sanayinin gelişmesi, daha sağlıklı ve kaliteli gıda maddeleri üretimini, yeni teknolojilerin uygulanmasını, ürün türlerinin çoğalmasını, dış ticaretin genişlemesini, bunlara koşut olarak istihdamın artmasını da birlikte getiriyordu.

Gıda sanayinin söz konusu gelişmesi bir dizi etkenle açıklanabilir. Ancak, Gıda Mühendisliği Bölümlerinin eğitime başlaması, gıda sanayinin gelişimine ivme kazandıran önemli olgulardan biridir. Gıda Mühendisliği eğitiminin yaygınlaşması ve yetkinleşmesi ile gıda sanayinin gelişiminin aynı tarihsel süreçte çakışması raslantı değildir. Öğrenciliğimiz sırasında Gıda Mühendisinin sektörde ne iş yaptığını ya da yapabileceğini pek kestiremiyorduk. Şimdi ne yaptığımızı ya da ne ya-

pabileceğimizi, gerek gıda sanayinin yoğun istihdamı, gerekse Gıda Mühendisliği Bölümlerinin Ö.Y.S deki puanının artması ve öğrencilerin üniversite giriş sınavlarında Gıda Mühendisliğini ilk sıralarda tercih etmeleri göstermektedir.

Teknolojik yaşamın kaçınılmaz ögesi olan ve Mühendislik yelpazesi içinde yerini alan Gıda Mühendislerinin kendi kimliğini yansıtabilecek, tıpkı diğer mühendis ve mimarlar gibi bir odasının olması gerekiyordu. Gıda Mühendisi olan hemen her arkadaş neden Gıda Mühendisleri Odası (G.M.O)'nın kurulmadığını soruyordu. Oda kurulması adına 1987 yılından bu yana çeşitli girişimlerde bulunulmasına karşın, ne yazık ki olumlu sonuç alınmadı. Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (T.M.M.O.B) Tüzüğü'nün meslek odası olmayan Mühendislerin kendilerine yakın Mühendis Odasına üye olmaları gerektiği konusundaki hükümleri uyarınca, 1990 yılında gerçekleşen T.M.M.O.B Genel Kurulunda Kimya Mühendisleri Odası (K.M.O)'na üye olmamız kararlaştırıldı. K.M.O içinde oluşturulan Gıda Mühendisliği Komisyonu, Gıda Mühendislerini ilgilendiren çeşitli çalışmaların yanı sıra, İzmir ve Gaziantep'te Gıda Mühendisliği Kongreleri düzenlenmesine katkıda bulundu. Ayrıca, dört sayı Gıda Mühendisliği Dergisi yayımladı.

Gıda Mühendisleri, demokratik bir istem olarak gördükleri ve etkinliklerini kendi kimlikleri ile yansıtabilecekleri G.M.O kurma önerilerini, 1996 Şubat ayında yapılan K.M.O Genel Kuruluna sundular. Öneri oy çokluğu ile kabul edildi ve K.M.O Yönetimi, genel kuruldan çıkan kararı T.M.M.O.B Genel Kuruluna götürdü ve Genel Kurulda G.M.O kurulması oy çokluğu ile kabul edildi. T.M.M.O.B Yönetim Kurulunun 13.7.1996 tarihli oturumunda, G.M.O'nun 1. Olağan Genel Kuruluna kadar görev yapacak olan Geçici Yönetim Kurulu onaylandı.

G.M.O, Gıda Mühendislerinin haklarının savunulması, Gıda Sanayi üretiminin iyileştirilmesi ve tüketim bilincinin oluşturulması ana ilkeleri çerçevesinde, çalışmalarına hız verdi. G.M.O kurulmadan önce, T.M.M.O.B.a bağlı kimi Oda temsilcilerinin benzeri örneklerden yola çıkarak yeni bir Oda kurulmasının yeterli olmadığı, yaşatılması gerektiği, bu nedenle ekonomik sorunların yanında, deneyim, kararlılık ve katılımın az olmasının Odanın doğmadan öleceğine ilişkin uyarıları dikkate alınarak, ne yapılması gerektiği konusunda geniş katılımlı toplantılar düzenlendi. Tüm arkadaşların görüş ve önerileri değerlendirilerek, öncelikle Örgütlülük, Eğitim ve Mevzuat Komisyonları oluşturuldu. Ulaşabildiğimiz arkadaşlara, Odanın kuruluşu ve çalışmalarını yazı, telefon-fax yoluyla duyuruldu.

Örgütlülük Komisyonu, Gıda Mühendislerinin etkin katılımı ve üye sayısının artırılması çalışmalarlarıyla birlikte, İstanbul, İzmir, Tekirdağ, Karaman ve Gaziantep'te G.M.O İl Temsilciliği oluşturdu. Adana, Mersin, Bursa ve Eskişehir gibi Gıda Mühendislerinin yoğunlaştığı kentlerde İl Temsilciliği oluşturma çabaları sürmektedir. 14-19 Ekim Dünya Gıda Haftası nedeniyle 19 Ekim'de Ankara'da "2000'e Doğru Gıda Mühendisliği Eğitimi ve Sanayinin Beklentileri" konulu Panel başarıyla gerçekleştirildi. 15 Ekim'de İstanbul'da, G.M.O İstanbul İl Temsilciliğinin düzenlediği Kamu, Eğitim ve Gıda Sanayinin temsilcileri ile G.M.O Yönetim Kurulu Başkanının katılımlarıyla "Gıda Sektöründe Standardizasyon ve Akreditasyon" konulu Panel yapıldı. Aynı hafta, Odamızın bilgisi içinde Gaziantep ve Mersin'de konuyla ilgili toplantılar düzenlendi.

Eğitim Komisyonu, elinizde bulunan ilk Gıda Mühendisliği Dergisi'ni yayımladı. Komisyon, Gıda Bilimi ve Teknolojisine ilişkin yayınlar, Gıda Sanayinin üretimi ve istihdam yapısı, yazılı ve görsel basında yer alan reklamların tüketiciye etkisi, gıda maddeleri dışalım ve dışsatım verileri, Gıda Mühendisliği öğrencilerine staj yapma olanağının sağlanması vb. konularda çalışmalar yapmakta, bu anlayışla arşiv oluşturmaktadır.

Mevzuat Komisyonu ise, Odamızın işleyişine ilişkin 1. Olağan Genel Kurula değin geçerli olacak G.M.O Tüzüğünü hazırladı. İçinde bulunduğumuz koşullarda çok gereksinim duyduğumuz "Gıda Mühendisliği Yetki Yasası" taslağını oluşturarak kimi kişi ve kuruluşlara görüşe sundu. Aynı Komisyon, Gıda Mevzuatı ve Gümrük Birliği uyumu konusunda araştırma, kapsamlı eleştiri ve alternatif Gıda Yasası hazırlama çalışmalarını sürdürmektedir.

G.M.O, Gıda mühendisliği Bölümleri arasındaki eşitsizliğin ortadan kaldırılması için, öğretim üyesi yetersizliğinin giderilmesini, temel Mühendislik dersleri açısından programların yakınlaştırılmasını, gıda sanayinin büyüme hızına ya da Gıda Mühendisi çalıştıran kuruluşların olası istemlerine göre öğrenci alınmasını ve bu ölçütler dikkate alınarak bölüm sayısının sınırlandırılmasını savunmaktadır.

G.M.O, Kamu Kuruluşlarında çalışmakta olan Gıda Mühendislerinin birikimlerinden mevzuat geliştirme ve denetim uygulamalarında yararlanılmasını; Gıda Sanayi işverenin, Gıda Mühendislerine yaratıcı kapasitelerini ortaya koyabilecekleri ve verimli olabilecekleri koşulları sağlamalarını dilemektedir.

28.6.1995 tarih ve 22327 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve yürürlükte bulunan 560 No'lu "Gıda Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin; yıllardır gıdayla ilgili hemen her kesim tarafından dile getirilen Gıda Yasasının olmayışı ve var olan mevzuatın gıda sanayi, kullanılan teknoloji ve uluslararası gelişmeler karşısında yetersiz kaldığına ilişkin yakınmalara çözüm getireceği düşünülüyordu. Ancak, ne yazık ki öyle olmadı. Söz konusu Kararname ve buna bağlı olarak yayımlanan mevzuatın (Yönetmelikler) gerek uygulama, gerek Gümrük Birliği mevzuatına uyumu ve gerekse yetki karmaşasına yeni boyutlar kazandırması nedeniyle, yakınmalara yanıt vermek bir yana, bir yığın soruna yol açtığı izlenmektedir. Kararnamenin öngördüğü mevzuatın tümünün yayınlanması ve uygulanmasıyla birlikte, sorunların daha da yoğunlaşması kaçınılmaz görünmektedir. Çünkü, Kararname çerçevesinin boşluklar ve net olmayan kavramlar içermesi, sağlıklı ve objektif mevzuat hazırlanmasını zorlaştırmaktadır.

Gıda maddelerinin üretimi ve denetimine ilişkin Gümrük Birliği Anlaşması ve Anlaşmanın uyumlaştırılmasını öngördüğü direktifler temel alınarak yeni ve çağdaş bir yasanın zaman geçirmeden hazırlanması zorunluluğu vardır. Yasa hazırlanması sürecinde çeşitli kesimlerin görüşü, özellikle kamu kuruluşu olarak G.M.O'nun görüşü alınmalı, dahası G.M.O temsilcileri mevzuat hazırlama gruplarında görev almalı ve yasanın tam uygulanabilmesi için, gelişmiş birçok ülkede olduğu gibi gıda bilim ve teknolojisi konusunda öğrenim görmüş teknik elemanların istihdam edildiği özerk yapıda (Gıda Müsteşarlığı, Gıda Güvenliği Enstitüsü v.b.) kurumlar oluşturulmalıdır.

G.M.O, Ülkemizin gelişmiş ülkeler düzeyine gelmesi için, gıdaya ilişkin konularda tüm ilgili meslek, kişi ve kuruluşlarla işbirliği yapma eğilimindedir. Bu bağlamda G.M.O, ana ilkeleriyle örtüşen içtenlikli Gıda Yasası hazırlama önerilerine sıcak bakmaktadır.

Değerli Gıda Mühendisi arkadaşlarımla Oda çalışmalarını destekleyeceklerine olan inançla, bir sonraki dergimiz sayfalarında buluşmayı umuyorum.

Atakan GÜNAY

GMO Başkanı